

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

СЭКП ТӨП КОМИТЕДИНДЕ, ССРЭ-НИҢ ДЭЭДИ СӨВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУНДА, РСФСР-НИҢ ДЭЭДИ СӨВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУНДА

СЭКП Төп Комитеди, ССРЭ-ниң Дээди Сөвединин Президиуму болгаш РСФСР-ниң Дээди Сөвединин Президиуму Совет Социалисттик Республикалар Эвилелини тургустунганынын 50 чыл оюн демдеглээри-биле 1972 чылдын декабрь 21-де Москва хоорайга Кремльдин Съездилер ордузунга Совет

Эвилелиниң Коммунисттик партиязынын Төп Комитединин, Совет Социалисттик Республикалар Эвилелиниң Дээди Сөвединин болгаш Россиянын Совет Федеративтик Социалисттик Республиказынын Дээди Сөвединин каттышкан байырлыг хуралын эрттирер деп шийтир үндүргөн.

СОВЕТТЕР БОЛГАШ ЭКОНОМИКА

Чаа беш чылдың ийги чылы доостур чыгаан. Бо чылым совет үзе коммунисттик тургузушкунуң бүгү адырларына кажаткычылдан-да артык уруг тийгездерин чедиң алган. Бистин социалисттик Төрүн тургузуп чекетелешкинин дугайында, совет кижилерин чаагай чоруун улам экижидерин дугайында партия болгаш чаа кайы хире сагып салып турарын үздүрүп, көдө ажил-агыйымд эңден эң саннары тодаргай-биле херечин турар. Совет Тываның ажилчы чоннары база-ла ол сагып салышкына боттарының сорук киришкенин ажил-иш-биле, социалисттик экономиканы улам быжытканы-биле харыялап турарлар.

Республиканың ажилчы чоннары беш чылдың ийги чылы чедишкенини доостушаан, боттарының планнары болгаш социалисттик хушталгалары өң-не кыска хуусада, чедишкенини күөстөткенин дөп бүгү-ле үздүрүп кылып турарлар. Ону амдыралга боттандырырга ажилчы чоннар депутаттарынын чер-чер Советтери уруг ишти берип турары бидинтир. Олар организис-массалык ажилдарын чорудаар, ажил-агый болгаш куштур тургузушкунуң удурут дөп бүгү-ле бодунар үздүрүп кылып турар. Чер-чер Советтери депутаттары, доктаамал комиссаларга болгаш ажилчы чоннарың активтерине улам улуу-биле дайын ажилдап турар апараң.

Кызыл хоорай болгаш районнар Советтери чоңуң амдырал хандырылганын бүдүргөсүнүн, үздүрүп, шюааларын, экижидерин, урулар албон чырашын, мағаншын, стюааларын, курталга-коммунал, тууг болгаш өске-да чырашын ажил-чорудууларын экижидерип, тодаргай херечин ажилдан кылап, оларын планлык контролга алган. Олар бүдүргөсүн саймандыгай-дырарык, куш-ажылдың бүдүрүшкүзүн бедирине, социалисттик шапнары экижидерине уруг кичээтенин салып турар. Совет Тываның ажилчы чоннары өң-биле алдарык болса — ССРЭ-ниң тургустунганынын 50 чыл оюн төлөп тургустунга белеткенин турар.

Бо хушкерде чер-чер Советтериниң ажил-чорудууламы колда кичээтенин 1972—1973 чылдарын кызыл үздүрүп, мажанын продукттарын бүдүрүп болгаш белеткенин көндүрүп дөп бүгү-ле социалисттик тарыхында кырап турар колхозтар болгаш совхозтар коллективтериниң чаа, эске-да чоруун каала-биле деткиричте улаанган.

Көдө ажил-агыйымд ажилдакчыларың чоңга чаа болган човула хуралы беш чылдың даалгаларын хуусаалың арте күөстөдүр дөп социалисттик чарыкты улам калбартырычы республиканың ажилчы чоннарын кыйгырган. Чер-чер Советтери, оларның укуксоорнары, бүгү депутаттар болган совет активчилер чоңуң ол кыйгыргына дайын алган, боттарының хой таламы ажилын чорудар ужурагусу. Район, хоорай, көдө болгаш суур Советтериниң эрге-хүлдэлелери калбарып, материалдык болгаш сак-өөк байдалы экижон амгы үде боттарының эргезинде турар организис-массалык ажил-чорудууламычте улам ханылаар ужурагусу. Чагыс өң-биле чугулааларга, Советтер амгы үде бүгү колхоз активтериниң куруне планнарын болгаш боттарының хушталгаларын чедишкенин күөстөдүр чедиң алдыры-биле экономика уруг кичээтенин салып чугула.

Таңдыда Межегге көдө Советтик күөсөкөмүң тиккеке ап болур. Көдө ажил-агыйымд хожудериниң, үзе өрөдөлгөсүн, хой-интинин корум-чурумуң дугайында болгаш өске-да чугула айтырлары оң Совет уругу чугулаалык жон курар. Успенка болгаш Березовка фермаларының колхоздери сүткүр мал ажилчыны уруг кичээтенин салганын түңселгенде боттарының планнарын болгаш социалисттик хушталгаларын чедишкенин күөстөдүр, мал кыптагалашкынын эки эрттирер турар.

Колхоз болгаш совхоз бүдүргөсүнүн ажилыңа идея-көйгөң салдырып чедирип турар депутаттар республикада эжеп ассе. Оларга Каа-Хемниң Бүрөң-Хем, Тес-Хемниң Кызыл-Чыраа, Чоң-Хемниң Жайраакан, Алдан-Мадыр көдө Советтеринде болгаш өске-да черадерде хой депутаттары хамаарыштары болур. Ол Советтериниң депутаттары уруг организис-массалык чорудуп, чаа-чаа аргаларын ажилдан, шийтирлерин күөстөдүр доктаамал контролдап турар.

СЭКП-ниң XXIV съездин узузун бирги ээлчеге хереч-чү эргөжөр чугула боттарының бүдүрүп үндүрүн көндүрүп соруктамын салган. Бо таламы-биле чер-чер Советтери уруг ажилды кылып болурун амдырал көрдүгү турар. Чыдаа, Кызыл хооруккоңу хоорайның бүдүргөсүнүн бирги черини херекле баранарын бүдүрүп үндүрүн турары доктаамал хыян, оларын көндүрүп чедиң ал турар. Ажилчы чоннар депутаттарынын районнар Советтериниң күөсөкөмнөрү чоңуң амдырал хандырылгала комбинаттарының ажилчыны уруг кичээтенин салып турар. Оң түңселгенде кызылларын асертиментин калбарган, саны көндүрүп болгаш шапнары экижон. Оң ажилында районнарың экономиканы быжыткып, капитал чарыгдалар таламы-биле чоңукчуларын чагыларын күөстөдүр илгитип бооп турар.

Бистин республикада курталга байжыңарынын, үздүрүп чедирип, мал бакалларынын тууду улам калбарган Экономиканы бо адырыңа уруг кичээтенин чер-чер Советтери, оң күөсөкөмнөрү болгаш депутаттары улаандыр ужурагусу. Олар чылдың туугларынын садышкынын болдурулу-мына база ажил-херечиниң чон ажилдарының хамаарыштыр боттүг дузаны көрүшөр анаарлар. Чамдыкта кандың-да тууду ажилдалга кирерде хой четкестерин болур таварыгдалар бар. Ийчаарга тууг хулаң адыр комиссия састагына депутаттар ховар эже тургудалар. Чоңуң олар мадыг четкестер-биле шийтирлер демижежер ужурагусу.

Совет бүрүзүнүң дөп хулаңган — болуун чагыраанын демижежеринде бүгү-ле амдырал хандырылгала чериң ажилдап дөп сатып салып болур. Экономиканы эртемин бүдүргөп айтырларын мак билер болаа, экономиканы удурут, оң эки сорулганы толардын шыдары кымы-да бидинтир. Чоңуң-на оң ужурунда Советтер бүрүзүнүң ажилдакчыларыңа экономиканы билгилерин мак шиндөп алыры чугула бооп турар. Таңды, Каа-Хем, Эрин, Чоң-Хемниң болгаш өске-да районнарда экономика айтырларын таламы-биле лекцияларын, илеткелдерин болгаш семинарларын совет ажилдакчыларга доктаамал кылып турары чери эки.

Социалисттик экономика бүдүрүлгө-биле бүрүзүң байжыңарын кылып турар. Совет органнар партия комитеттеринде дайлышсаан, ол байжыңар улам-на херик болгаш планлык болуун дөп бүгү үздүрүп кылып ужурагусу.

СОЦИАЛИСТИК ХҮЛЭЭЛГЕ

Молдав ССР-ин Кривуд районунуң Киров агыг колхозунуң трактор-хон бригаданың коллектив Кривод крайның ажил-ишчилериниң эргезинине хары кылдыр 1973 чылда тарааны гектар бүрүзүндө-не 65 центнерин, кукурузаны 90 центнерин алырын хулаңган. Ол бригада бо чылым тарааны гектардан-на 63,2 центнерин, тарымал тоорукту—27 центнерин, кукурузаны 89 центнерин алган. (СЭТА).

АЛДАРЛЫГ ЮБИЛЕЙГЕ УТКУШТУР

АК-ДОВУРАКЧЫЛАРНЫҢ КУШ-АЖЫЛЧЫ БЕЛЭЭ

Тываның аар үздүрүшкү баштайгызы — «Тыла даг-дугу» комбинаттың ажилчылары, инженер-техникте ажилдакчылары Совет Социалисттик Республикалар Эвилелиниң тургустунганындан бөр 50 чыл юбилейге алдар болдурган социалисттик чарыкка киришкен, куш-ажылчы тийгелгени чедиң алган. Комбинаттың ажилчылары тоску беш чылдың ийги чымында даг-дугу артылар хуусаа бетинде аяр күөстөтүш, чурттуң бүдүрүлгөсүнүн 40 муң тонна эки шынарың даг-дугуң үдүрүп чоруткан. Эрткен үениң иштинде бүдүргө пландан аяр чартык миллион рубльдиң баарының продуктивизм сайгарган. Куш-ажылдың бүдүрүшкүзүн 4,5 хуу бедиркен. Ол бүгү чедишкенини комбинаттың ажилчылары бүдүрүлгө чыдакчы болгаш чарыкты саалдарың хой-биле кирип турган, чаа техниканы, муракчы технологияны, бүдүргө ажилың механикастарын болгаш автомашиңдарың хой-биле шиндөөшкениң ачымында чедиң алган.

Комбинаттың бүгү херечиниң коллективтери СЭКП-ниң XXIV съездининиң төөгүдү шийтирлерин амдыралга боттандырышаан, тоску беш чылдың ийги чымын бүдүргө программамын чедишкенини күөстөткен. Даг-дугу артылар фабриканың ээлчеглер аразында социалисттик чарыкыңа Валерий Алатольевич Давыдовтун удурутканы №5 ээлчегиниң комсомолчу-аимактар бригаданы ноябрьда 570 тонна даг-дугу артылар хулаңган 670 тонна чедиргеш бирги черин алган. Ол бригадада үени мур-

наан талыпчыларың саны хой. Оларга алдыгы ээлчегтиң уугу дежурниң азыргы Михаил Михайлович Поляков (солгай талык чуркту), машинист Елизавета Ооржакова Саая (оң талык чуркту) оларын хамаарыштырып болур. «Тыла даг-дугу» комбинаттың ажилчылары, инженер-техникте ажилдакчылары бо хушкерде тоску беш чылдың үшкү чымын үдүрүп ажилдап эгелзөөн.

В. ЧАДАМБА.
Авторуң фотолары.

СЭКП ТК-НЫҢ, ССРЭ-НИҢ Министрлер Чөвүлелиниң, ВЦСПС-тиң болгаш ВЛКСМ ТК-НЫҢ ДОКТААЛЫН Совет Тываның тараажылары бүрүн деткип тур

БЕДИК ДУЖУТ, ХӨЙ ТАРАА ДЭЭШ

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Каа-Хемде «Коммунизмче орун» колхозтун тараажылары кеңир чылдың дужууду элеш демисекип киришкен. Краснодар крайның көдө ажил-агый ажилдакчыларының ийги-ларынын бүрүн-бүлө деткиңиз. Оларның бедитин социалисттик хулаңгалары.

Бии-хемчилерниң быжыг сөзү

ССР Эвилелиниң төөгүдү адымы юбилей — 50 чыл ба-йырдалып демдеглээр бо 1972 чылда Бий-Хем районнуң бүгү ажилчы чоннары полити-тиктин болгаш куш-ажылчы кайгычыны уруг келдүрүшкү-нүн-биле ажилдаптар. Район бо хушкерде чедиң күөстөтүш сүт садырыңа бедиткен хулаңгалары 197 хууга (планы 4 муң 800 тонна) аяр күөстөтүш. Сүт дужаалдар ам-да уругулап турар. Дүк белеткериңиң таламы-биле социалисттик хулаңга база-ла аяр күөстөтүш. 2 муң 374 тонна эл сазымын чыл шаны декабрь эгезинде чедиң 96 хуу күөстөтүш берген. Бо чылым Бий-Хемде Төрүн чурттуң шыттарымыңа калыңгызын-дан хой тараа кирген.

Ажил-агый чылы дооступ, ССРЭ-ниң 50 чыл байырлар хун чоноштурал келген амгы үде районнуң ажилчылары чыл дургуула кылап ажилың түңшөп, ке-лди чылдың куруне планмы аяр күөстөдүрүшкү хемчегер ажилдан кылып турарлар.

Мал болгаш чер ажилчының продукттары бүдүрүшкүзүн болгаш чазактың партия болгаш чазактың чоңга чаа хулаңгаларын доктаалары көсү саздырып чедирип, бүгү чоңу күш-ажылчы чаа-чаа чедишкениңке улам сорук киришкен. Бо чылдың кыптагалашкынын организис-массалык эрттирер, кылым үде болгаш

калар чылдың бирги чарыгында мал продукттарын бүдүрүшкүзүн көндүрүп дугайында доктаалың — орденниң «Кызыл тараажы» колхозтун Туран сүт-баран фермазын коллективин өскөдөрүн мурнап деткеш, ол таламы болгаш бүгү-ле социалисттик чарыкка киришкен, оң дугайың бистин солунуусу бы азы болгаш.

Бо улаада база илдиң бол-гаш, 1973 чылда тараа бол-ган чер ажилчыны өске-да продукттары бүдүрүшкүзүн болгаш белеткериңиң көндүрүшкүзүн.

Чамдык эңгер доктаалда айткан бүдүрүшкүзүн докталарыңа база катан номчул, боттарыңа бедиткен хулаңгаларың адырлар. «Кызыл тараажы» колхозтун агроному эл И. Ионинакочун чугуламы бол.

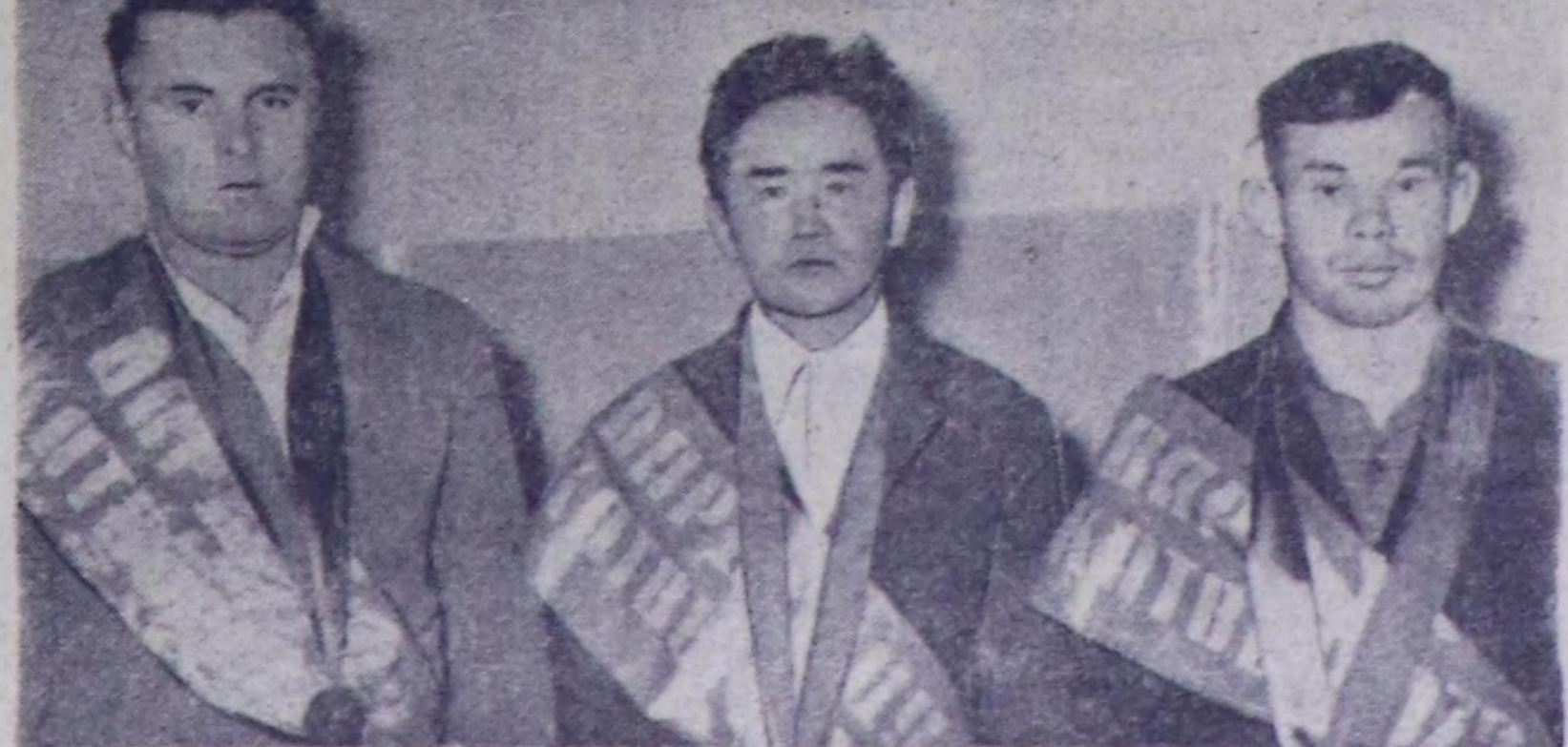
«Социалисттик чарыкты күчлө коллективтериниң иштинге элеш, дарын эволюция, бригадаларың ажилчыларының, районнарың, областарың, республикаларың аразында калбарың»

ри дөп көдө ажил-агый ажилдакчыларынын. Бүгү-ле социалисттик чарыкка киришкен, оң дугайың Бий-Хем районнуң, ВЛКСМ ТК-ниң доктаалың мурнакчы механнизаторларының хулаңгалары калбаа-биле танымын чугулашкан, бүрүн деткиңиз. Ол хураалга дужууду ажаан ажилчынының түңшөкүзүн үндүрүшсаан, кеңир чылда бедик дужууду элештирер хандыр хемчегер дугайында чугулашкан, ол таламы-биле райкүөсөкөм ортамы эл М. Дамчайның илетки, сапал береш өске-да тараажыларың чугулап турар дугу болгаш, партия болгаш чазактың хулаңгалар боттандырыгычте улаанган болду.

Чамдык эңгер доктаалда айткан бүдүрүшкүзүн докталарыңа база катан номчул, боттарыңа бедиткен хулаңгаларың адырлар. «Кызыл тараажы» колхозтун агроному эл И. Ионинакочун чугуламы бол.

«Социалисттик чарыкты күчлө коллективтериниң иштинге элеш, дарын эволюция, бригадаларың ажилчыларының, районнарың, областарың, республикаларың аразында калбарың»

ЧУРУКТА: Бий-Хемниң байлак дужууду ажаан алдырыңа эл шылдарын комбинаттар (солгай таламында) В. Ионинакоч («Өк» совхоз), Б. Биче-оол («Кызыл тараажы»), В. Кирьянов («Халда» колхоз).

ЧУРУКТА: Бий-Хемниң байлак дужууду ажаан алдырыңа эл шылдарын комбинаттар (солгай таламында) В. Ионинакоч («Өк» совхоз), Б. Биче-оол («Кызыл тараажы»), В. Кирьянов («Халда» колхоз).

С. МААДЫ.
«Шынын» тускай көр.

МУРНАКЧЫ МАЛЧЫННАРГА АЛДАР!

Көдээниң ажил-ишчилериниң социалисттик чарыжының, 1972 чылдың үшкү кварталында түңнелдери

ЭКИ КӨРГҮЗҮГЛЕРЛИГ СААНЧЫЛАР

Фамилия, ады, адамының ады	Ажыл-агый	Район	Бир ипектен саггай сүт (кг).
КОЛХОЗТАРДАН			
Романова Л. Г.	«Кызыл-тараачы» к-э	Биш-Хем	2594
Хайдыбай Г. И.	«...»	«...»	2507
Кочкаева А. В.	«...»	«...»	2433
Иринец Н. С.	«...»	«...»	2380
Кариненко В. Е.	«...»	«...»	2349
Федорова Н. И.	«...»	«...»	2286
Дюбина А. И.	«...»	«...»	2279
Седней М. А.	«...»	«...»	2140
Котчева А. Н.	«...»	«...»	2068
Кыргыс Е. Б.	«...»	«...»	2052
Попова М. К.	«...»	«...»	2045
Яндара К. К.	«Революцияның чалбыжы» к-э	«...»	«...»
Шавлак З. Л.	«Кызыл-тараачы» к-э	Таңды	2038
Ильиних А. Ф.	«Революцияның чалбыжы» к-э	Биш-Хем	2035
Херильба К. Х.	«Кызыл-тараачы» к-э	Таңды	2033
Ладентина В. Л.	«...»	Биш-Хем	1997
Оюн Ш. А.	«Революцияның чалбыжы» к-э	«...»	1964
Седней З. А.	«Кызыл-тараачы» к-э	Таңды	1948
Захарова А. А.	«...»	Биш-Хем	1921
Банр З. П.	«...»	«...»	1919
Дорна А. М.	«...»	«...»	1888
Монгуш Э. А.	«...»	«...»	1874
«...»	«...»	«...»	1865
СОВХОЗТАРДАН			
Редько З. С.	«Межегей» с-э	Таңды	2910
Курастипова З. А.	«Кок-Тей» с-э	«...»	2752
Долганова В. А.	«...»	«...»	2716
Гусаканова А.	«...»	«...»	2649
Семиранова Т. А.	«Межегей» с-э	Таңды	2602
Сат Б. Д.	«Кок-Тей» с-э	«...»	2578
Корзуи Г. Г.	«Межегей» с-э	Таңды	2555
Иванова Л. К.	«...»	«...»	2438
Демина Н. Н.	«...»	«...»	2410
Денек-оол К. С.	«Кызыл туку» с-э	Каа-Хем	2400
Сергеева Н. В.	«...»	«...»	2389
Оюн Т. С.	«Межегей» с-э	Таңды	2235
Оюн Н. К.	«Межегей» с-э	Таңды	2215
Торганова Е. В.	«...»	«...»	2200
Торжу А. А.	«...»	«...»	2132
Гольцер Э. Ф.	«...»	«...»	2080
Макарова Ф.	«...»	«...»	2062
Молчанова В.	«...»	«...»	2050
Бушуева Е.	«...»	«...»	2048
Донгуттай З. Е.	«...»	«...»	2038
Казанцева З. В.	«...»	«...»	2031
Монгуш Л.	«...»	«...»	2012
Оюн К. К. С.	«...»	«...»	1973
Янгүлова Ю. Т.	«...»	«...»	1930
Ахаева В. Т.	«...»	«...»	1907
Доброва А. П.	«...»	«...»	1900
Попова А.	«...»	«...»	1898
Сузгүмү Р. С.	«...»	«...»	1896
Шадымов Ю. Я.	«...»	«...»	1886
Поздуб Л. Ю.	«...»	«...»	1880
Байкара Б. К.	«Элегес» с-э	Таңды	1861
Вожаншпа	«...»	«...»	1859
Монгуш С. Д.	«Межегей» с-э	Таңды	1851
Нониченко Е.	«...»	«...»	1844
Алай К. С.	«Кызыл тараачы» к-э	Биш-Хем	1843
Банр Э. Б.	«...»	«...»	1831
Чап О. К.	«...»	«...»	1814
Седней Л. Н.	«...»	«...»	1805
Ширац С. А.	«...»	«...»	1800
Долат К. А.	«Элегес» с-э	Таңды	1832
Монгуш Т. Д.	«...»	«...»	1802
Шамбыль М. С.	«...»	«...»	1783
Оюн М. У.	«...»	«...»	1756

ХОЙЖУЛАРНЫ ТЕРГИИННЕРИ

Фамилия, ады, адамының ады	Ажыл-агый	Район	100 койга алган хураган
КОЛХОЗТАРДАН			
Сафонов П. П.	«Революцияның чалбыжы» к-э	Таңды	127
Тойбу С. С.	«Мурнакчы» к-э	Бай-Тайга	118
Байыр-оол С. А.	«Ленин аттыг к-э»	Чөөн-Хемчик	115
Ырыш М. С.	«Октябрь 30 чылы» к-э	«...»	113
Чамзын Ч. К.	«Х Улуг хурал» к-э	Улуг-Хем	113
Тара Д. А.	«Октябрь 30 чылы» к-э	Каа-Хем	112
Чимбин Н. А.	«Коммунизмче орук» к-э	Каа-Хем	111
Олдай-оол М. Б.	«Коммунизмче орук» к-э	Таңды	110
Сендажи М. С.	«Искра» к-э	Чөөн-Хемчик	110
Суваддин М. Д.	«Чодураа» к-э	Тес-Хем	110
Нажыт-оол О. С.	«Морен» к-э	Эрзин	109
Малаян К. С.	«Коммунизмче орук» к-э	«...»	108
Тазар-оол Х. К.	«Революцияның чалбыжы» к-э	Таңды	107
Бажин Г. П.	«Ленин аттыг к-э»	Чөөн-Хемчик	106
Микит С. Н.	«Революцияның чалбыжы» к-э	Таңды	105
Балчын П. Б.	«Коммунизмче орук» к-э	Эрзин	105
Дамчай Д. Д.	«Тара-Хеза» к-э	Бай-Тайга	104
Өмчүр Д. П.	«Чаа орук» к-э	Эрзин	104
Олаак Х. С.	«Чодураа» к-э	Тес-Хем	104
Базар С. О.	«Мурнакчы» к-э	Бай-Тайга	104
Бады-Хее К. Д.	«Коммунизмче орук» к-э	Каа-Хем	103
Базар Х. А.	«Октябрь 30 чылы» к-э	Каа-Хем	103
Сырат Б. Ч.	«Большевик» к-э	Барыш-Хемчик	103
Сырат Б. Ч.	«Чодураа» к-э	Тес-Хем	103
Олар-оол Д. К.	«Мурнакчы» к-э	Бай-Тайга	103
Сагаачы Б. Д.	«Чаа орук» к-э	Эрзин	102
Шамбо С. Ш.	«Морен» к-э	«...»	102
Лалчаа О. М.	«Коммунизмче орук» к-э	Таңды	101
Хүртүй-оол О. К.	«Октябрь 30 чылы» к-э	Каа-Хем	101
Елдан Э. Л.	«Ленин аттыг к-э»	Эрзин	101
Панчык К. Б.	«Коммунизмче орук» к-э	«...»	101
Даржаа И. Б.	«Малчын» к-э	Монгуш-Тайга	101
Доржу С. Д.	«Мурнакчы» к-э	Бай-Тайга	101
Алай И. Б.	«Малчын» к-э	Монгуш-Тайга	100
Шава К. К.	«Революцияның чалбыжы» к-э	Таңды	100
Эний-оол С.	«Октябрь 14 чылы» к-э	Каа-Хем	100
Хайын С. К.	«Чаа орук» к-э	Эрзин	100
Балдаң С. Н.	«...»	«...»	100
Шимит Ш. Т.	«Морен» к-э	«...»	100
Солнам А. Б.	«Х Улуг хурал» к-э	Улуг-Хем	100
Сарыг О. К.	«Коммунизмче орук» к-э	Өвүр	100
Саая А. Б.	«Большевик» к-э	Барыш-Хемчик	100
Серен А. Х.	«Малчын» к-э	Монгуш-Тайга	100
СОВХОЗТАРДАН			
Шартавай Д. К.	«Найрал» с-э	Улуг-Хем	114
Очур-оол М. С.	«Сут-Хөл» с-э	Чөөн-Хемчик	111
Серен-Очур О.	«Межегей» с-э	Таңды	107
Доканбай А.	«Бурунгаар» с-э	Каа-Хем	107
Телек-оол О. Б.	«Сут-Хөл» с-э	Чөөн-Хемчик	106
Балы-Наалы Х. Ч.	«Сут-Хөл» с-э	Чөөн-Хемчик	105
Чудурунбай Г. Э.	«Тээли» с-э	Чөөн-Хемчик	105
Салдуу С.	«Тээли» с-э	Бай-Тайга	104
Кызыл-оол М. Д.	«Найрал» с-э	Улуг-Хем	103
Мурузун О. Д.	«Сут-Хөл» с-э	Чөөн-Хемчик	103
Шынарбай К.	«Улуг-Хеза» с-э	Улуг-Хем	103
Очур А. Х.	«Тээли» с-э	Бай-Тайга	103
Серен-с-э М.	«УТГА 25 чылы» с-э	Улуг-Хем	103
Дамба М. А.	«Бүрөн» с-э	Каа-Хем	102
Серин-оол Х. Э.	«Тээли» с-э	Бай-Тайга	102
Белекмаа А.	«Межегей» с-э	Таңды	102
Даян О. Д.	«Сут-Хөл» с-э	Чөөн-Хемчик	102
Соспуй-оол О. С.	«...»	«...»	102
Калдар-оол К. Л.	«Тээли» с-э	Бай-Тайга	101
Уйунхай Н.	«Улуг-Хеза» с-э	Улуг-Хем	101
Сертен-оол М. Д.	«Сут-Хөл» с-э	Чөөн-Хемчик	101
Седней Б.	«Ждапов аттыг с-э»	Улуг-Хем	100
Кызыл-оол Ш.	«Тээли» с-э	«...»	100
Калдар-оол С.	«...»	Бай-Тайга	100
Чанзан-оол С.	«...»	«...»	100
Ары С. С.	«...»	«...»	100
Деспи Х. Б.	«...»	«...»	100
Шантар-оол С.	«Улуг-Хеза» с-э	Улуг-Хем	100
Натиг М. С.	«Сут-Хөл» с-э	Чөөн-Хемчик	100
Чамбал-оол М. К.	«...»	«...»	100
Канчир-оол О. С.	«...»	«...»	100
Бабуу М. С.	«...»	«...»	100

ЧУРУКТА: республиканың тергичи саанчымы Зинаида Редько («Межегей» совхоз).

Кадарчыларны болгаш бызза ажаакчыларын алдаржыдып тур бис

Фамилия, ады, адамының ады	Ажыл-агый	Район	Хонукта ортумда өлөмдөгү денди (т/т)
КОЛХОЗТАРДАН			
Алчымай С. С.	«Ленин орук» к-э	Каа-Хем	1200
Иргит А. Б.	«...»	«...»	1200
Даржаа И. М.	«Октябрь 30 чылы» к-э	Каа-Хем	943
Манаар-оол А. Ш.	«...»	«...»	930
Бумба С. К.	«Революцияның чалбыжы» к-э	Таңды	770
Терещин В. И.	«Октябрь 14 чылы» к-э	Каа-Хем	670
Киселева Е. А.	«Хадан» к-э	Биш-Хем	867
Салдан Д. Х.	«Кызыл тараачы» к-э	«...»	815
Грудникова Н. М.	«Революцияның чалбыжы» к-э	Таңды	785
Сургажы К. Б.	«Кызыл тараачы» к-э	Биш-Хем	770
Кымыскай С. С.	«...»	«...»	780
Селезнева М.	«Октябрь 30 чылы» к-э	Каа-Хем	740
Кызыл тараачы»	«...»	Биш-Хем	740
Сапула А. Н.	«Революцияның чалбыжы» к-э	Таңды	721
Слабодчинова З. П.	«...»	«...»	702
СОВХОЗТАРДАН			
Төгүе О. О.	«Элегес» с-э	Таңды	1681
Оюн К. О.	«...»	«...»	1602
Бады В. О.	«...»	«...»	1602
Кок-кыс Х.	«...»	«...»	1602
Шойбул Н. Ч.	«Найрал» с-э	Улуг-Хем	1476
Шойнат Т. П.	«...»	«...»	1429
Хемчик Н.	«Тээли» с-э	Бай-Тайга	910
Садмыра О. С.	«Элегес» с-э	Таңды	871
Шабалина М.	«Кок-Тей» с-э	Кызыл хоорай Совети	823
Таркалова М. Г.	«Саян» с-э	Биш-Хем	820
Ховалыг В.	«Саян» с-э	Биш-Хем	769
Аганова А. Г.	«Кок-Тей» с-э	Кызыл хоорай Совети	730
Сизина П. П.	«Саян» с-э	Биш-Хем	689
Лучинова А. П.	«Элегес» с-э	Таңды	687
Балчир-оол М.	«Саян» с-э	Биш-Хем	630
Хоруный Д.	«...»	«...»	650
Эмелей К.	«Күш-ажылдык хостуу» с-э	Улуг-Хем	613
Зубарева Г. П.	«Саян» с-э	Биш-Хем	606

Мурнакчы чылгычылар болгаш тежежилер

Фамилия, ады, адамының ады	Ажыл-агый	Район	100 башча оонаштыр алган төл
СОВХОЗТАРДАН			
Чылгычылар	«...»	«...»	100
Ылаалы Б. С.	«Чаа орук» к-э	Эрзин	97
Баннай Н. С.	«Морен» к-э	«...»	97
Чорбаан Д. Х.	«...»	«...»	97
Доргут А. Д.	«Ленин аттыг к-э»	«...»	96
Тежежилер			
Седен-оол Х. Ч.	«Ленин аттыг к-э»	Эрзин	75
Давзырын Д. С.	«Морен» к-э	«...»	53

Мурнакчы хойжу бригадалар

Бригадалар	Ажыл-агый	Район	100 койга оонаштыр хураган
КОЛХОЗТАРДАН			
Сырат Т. Т.	«Революцияның чалбыжы» к-э	Таңды	106
Алдын-оол С. С.	«Чаа орук» к-э	Эрзин	98
Моң А. С.	«Морен» к-э	«...»	98
Шимзо К.	«Коммунизмче орук» к-э	«...»	94
Шимулин П. А.	«Октябрь 30 чылы» к-э	Каа-Хем	93
Суму Д.	«Коммунизмче орук» к-э	Эрзин	91
Дамдун Л. Б.	«Морен» к-э	«...»	90
Шаравин О. Ш.	«Коммунизмче орук» к-э	Таңды	90
Хорлуу Б. С.	«Чаа орук» к-э	Эрзин	89
Куден Б. К.	«Коммунизмче орук» к-э	«...»	88
Өлзей-оол О. Ч.	«Мурнакчы» к-э	Бай-Тайга	88
Дондук Б. Д.	«Ленин аттыг к-э»	Эрзин	87
Елдан Э. Л.	«Ленин аттыг к-э»	«...»	86
Калды-оол С. К.	«Ав-Эрик» к-э	Тес-Хем	86
Давзурун Н. С.	«Чодураа» к-э	«...»	86
Нурбат Д. С.	«Коммунизмче орук» к-э	Эрзин	85

Эң дээре сүт-бараан фермалары

Бригадалар	Фермалар	Ажыл-агый	Район	Бир ипекке оонаштыр саггай сүт (кг).
КОЛХОЗТАРДАН				
Дороний Д. С.	Туран	«Кызыл тараачы» к-э	Биш-Хем	2122
Левиний Е. Ф.	Красноярск	«Революцияның чалбыжы» к-э	«...»	1694
Демпир-оол Д. К.	Билелиг	«Кызыл тараачы» к-э	Биш-Хем	1657
Дороний К. С.	Хут	«...»	«...»	1646

Он бир айларда тудуг ажылының түңнели

Бөлгүмнөрдүн саны хөй

Ак-Довуракта чаа Култура ордуу бо чылдың июльду эгезиде ачылганга киргени билер болгай бис. Оң аргаш-ле ол хоорайык чурттагыларының ажил сөөлүнде чыгып дилтанар тери апарган. Бо хүнерде Култура ордуунда культу-ре-массалык ажилдары оон удуртукту-лары эки организовал, мында янзы-бүрү бөлүмнөри түзүлгөн.

Чулгай баштайгы чыгып дилтанар тери апарган. Бо хүнерде Култура ордуунда культу-ре-массалык ажилдары оон удуртукту-лары эки организовал, мында янзы-бүрү бөлүмнөри түзүлгөн.

ЧОГААДЫКЧЫ БОДАЛДЫҢ ЭРТИНЕЗИ

Политехник музейи тургускан хүнден бээр бөгүн 100 чыл ою болур. Эрте болгонго ол эки уулу сарыларындын (СЭТА-ың каталогтарынын) дааразын да репортажы кылган.

Политехник музей — ма-пиаларыны, ашпарттарын, прибордарын ол варын му-муз дүрү-көмүрүнүн шы-жамыры-дыр. Ол бүгү чүд-дер коммунизмди материал-техникте базазын тургуза-рынын өндүрүлүшү боору-нуларын төгүп турар. Му-зейин турун келгени чүс чылдарын чыл демдегелери мында база калбаа-биле күргү-стүгөн. Россияга эң баштай-гы — он сөөк түс чылда И. И. Поздунуң чогаалы бу-с машиналарын модел-леңди чындай чартык мил-лион кылат күчүдүгү бус-турбина генераторуң маке-ди турар. Ол ийни көргө-сөөмүз да-ла мындай чыл-дарга болур: Ол-ла музейде эң баштайгы орус автомобиль «Угуч»-Балт, И. Г. Славлю-вин баштайгы канналга аге-ри-ди, эң баштайгы реактор-ун дүрү-көмүрүн быза бар-дыла — микроскоптарын, плантарын эң ковар хеви-рле-ри, минералдарын болгон да породаарын дүрү-кө-мүрү де хөй...

Политехник музейиң салдарына бугун чүс чыл дүрү-көмүрү да хөй чүдүдөр чыга-ла чыга-ла. Музейинң фотопларанын шыжамыры болур делем орду кире берилес. Оң кол калгаларын А. В. Бол-ди-ва эри шыгың грамм-фоннарын, фотопластарын чымдык-биле тапшытыр-ды. Ол эртинериниң хөй кези-де дүгө артын чүс чылда те-хникте эргелдени кылган эң баштайгы кайгамчык чүдүлөр-дүр.

Бир уагы шыл холмуң чыл-дыга доктардын. Оң шил-де Гольмтын электрия ту-дүрүлөр машиназы делген кав. Оң ол машиназы чүс-чүс муз вольт току удүрүп болур. Ону бо музейин тур-густунган чымдык-ла улуска соуурудамын көргүзүлүш-күр.

Политехник музей — ма-пиаларыны, ашпарттарын, прибордарын ол варын му-муз дүрү-көмүрүнүн шы-жамыры-дыр. Ол бүгү чүд-дер коммунизмди материал-техникте базазын тургуза-рынын өндүрүлүшү боору-нуларын төгүп турар. Му-зейин турун келгени чүс чылдарын чыл демдегелери мында база калбаа-биле күргү-стүгөн. Россияга эң баштай-гы — он сөөк түс чылда И. И. Поздунуң чогаалы бу-с машиналарын модел-леңди чындай чартык мил-лион кылат күчүдүгү бус-турбина генераторуң маке-ди турар. Ол ийни көргө-сөөмүз да-ла мындай чыл-дарга болур: Ол-ла музейде эң баштайгы орус автомобиль «Угуч»-Балт, И. Г. Славлю-вин баштайгы канналга аге-ри-ди, эң баштайгы реактор-ун дүрү-көмүрүн быза бар-дыла — микроскоптарын, плантарын эң ковар хеви-рле-ри, минералдарын болгон да породаарын дүрү-кө-мүрү де хөй...

Музейинң фотопларанын шыжамыры болур делем орду кире берилес. Оң кол калгаларын А. В. Бол-ди-ва эри шыгың грамм-фоннарын, фотопластарын чымдык-биле тапшытыр-ды. Ол эртинериниң хөй кези-де дүгө артын чүс чылда те-хникте эргелдени кылган эң баштайгы кайгамчык чүдүлөр-дүр.

Бир уагы шыл холмуң чыл-дыга доктардын. Оң шил-де Гольмтын электрия ту-дүрүлөр машиназы делген кав. Оң ол машиназы чүс-чүс муз вольт току удүрүп болур. Ону бо музейин тур-густунган чымдык-ла улуска соуурудамын көргүзүлүш-күр.

Чулгай баштайгы чыгып дилтанар тери апарган. Бо хүнерде Култура ордуунда культу-ре-массалык ажилдары оон удуртукту-лары эки организовал, мында янзы-бүрү бөлүмнөри түзүлгөн.

АЖЫЛДАВЫШААН ӨӨРЕНИП ТУРГАШ

Тываның дэди өөредилге чери болур Кызылдың башкы институтунуң 20 чыл болганын байгызас бис. Бо үениң дүрү-гуанда институттуң чүд-де бот-өөредилге салыры бе-зын хөй санын дээ-ди артемин башкы кад-рлары белегезе. Амгы үед-е ук салырының ро-лю улам улгаткан. Годартайла-ра, школада ажилдан турар ортуган башкы кадрларын башкы кадрларын дээди өөредилге элестелер, оларын ийги-ликаттуу куурурун кө-дүрөү — бот-өөредилге салырыны кол сорууга.

Тываның дэди өөредилге чери болур Кызылдың башкы институтунуң 20 чыл болганын байгызас бис. Бо үениң дүрү-гуанда институттуң чүд-де бот-өөредилге салыры бе-зын хөй санын дээ-ди артемин башкы кад-рлары белегезе. Амгы үед-е ук салырының ро-лю улам улгаткан. Годартайла-ра, школада ажилдан турар ортуган башкы кадрларын башкы кадрларын дээди өөредилге элестелер, оларын ийги-ликаттуу куурурун кө-дүрөү — бот-өөредилге салырыны кол сорууга.

Тываның дэди өөредилге чери болур Кызылдың башкы институтунуң 20 чыл болганын байгызас бис. Бо үениң дүрү-гуанда институттуң чүд-де бот-өөредилге салыры бе-зын хөй санын дээ-ди артемин башкы кад-рлары белегезе. Амгы үед-е ук салырының ро-лю улам улгаткан. Годартайла-ра, школада ажилдан турар ортуган башкы кадрларын башкы кадрларын дээди өөредилге элестелер, оларын ийги-ликаттуу куурурун кө-дүрөү — бот-өөредилге салырыны кол сорууга.

Тываның дэди өөредилге чери болур Кызылдың башкы институтунуң 20 чыл болганын байгызас бис. Бо үениң дүрү-гуанда институттуң чүд-де бот-өөредилге салыры бе-зын хөй санын дээ-ди артемин башкы кад-рлары белегезе. Амгы үед-е ук салырының ро-лю улам улгаткан. Годартайла-ра, школада ажилдан турар ортуган башкы кадрларын башкы кадрларын дээди өөредилге элестелер, оларын ийги-ликаттуу куурурун кө-дүрөү — бот-өөредилге салырыны кол сорууга.

ТЫВАНЫҢ ЧОГААЛЧЫЛАР ЭВИЛЕЛИНДЕ

Тыва АССР-ин Чогаалчылар эвилелин баштаар чериин хуралы болуп эргезе. Аңа чоокта чаа Москва болган, «Кежээк партия-биле, кежээк чоң-биле» деп девит-тир, ССРЭ-ның чогаалчы эвилелериниң каттыкан иленуэюң ажилына кир-жин чораан, чогаалчы С. Са-рыг-оол ук пленумуң чуга-алчак кол айтыргаларын дугайында чогаалчылар та-ныштырган.

Тыва АССР-ин Чогаалчылар эвилелин баштаар чериин хуралы болуп эргезе. Аңа чоокта чаа Москва болган, «Кежээк партия-биле, кежээк чоң-биле» деп девит-тир, ССРЭ-ның чогаалчы эвилелериниң каттыкан иленуэюң ажилына кир-жин чораан, чогаалчы С. Са-рыг-оол ук пленумуң чуга-алчак кол айтыргаларын дугайында чогаалчылар та-ныштырган.

Тыва АССР-ин Чогаалчылар эвилелин баштаар чериин хуралы болуп эргезе. Аңа чоокта чаа Москва болган, «Кежээк партия-биле, кежээк чоң-биле» деп девит-тир, ССРЭ-ның чогаалчы эвилелериниң каттыкан иленуэюң ажилына кир-жин чораан, чогаалчы С. Са-рыг-оол ук пленумуң чуга-алчак кол айтыргаларын дугайында чогаалчылар та-ныштырган.

Тыва АССР-ин Чогаалчылар эвилелин баштаар чериин хуралы болуп эргезе. Аңа чоокта чаа Москва болган, «Кежээк партия-биле, кежээк чоң-биле» деп девит-тир, ССРЭ-ның чогаалчы эвилелериниң каттыкан иленуэюң ажилына кир-жин чораан, чогаалчы С. Са-рыг-оол ук пленумуң чуга-алчак кол айтыргаларын дугайында чогаалчылар та-ныштырган.

Тыва АССР-ин Чогаалчылар эвилелин баштаар чериин хуралы болуп эргезе. Аңа чоокта чаа Москва болган, «Кежээк партия-биле, кежээк чоң-биле» деп девит-тир, ССРЭ-ның чогаалчы эвилелериниң каттыкан иленуэюң ажилына кир-жин чораан, чогаалчы С. Са-рыг-оол ук пленумуң чуга-алчак кол айтыргаларын дугайында чогаалчылар та-ныштырган.

«МЕДЕО» МАРГЫЛДААЛАР МҮРҮНУДА ШЫДЫРАА

Бистиң чуртувуста болган дыштыкка сурагыт, Алма-Ата чогуңда бе-дик дагы чюдэ «Медео» дээр каток бо хүнерде чартыкты турар. Сөөнуң турган эрчи катокту орнуңа ийи чыл дүрү-көмүрү кайгамчык спорт шуду түдүп тургускан. Ол шол кылма-ла долтут.

Бистиң чуртувуста болган дыштыкка сурагыт, Алма-Ата чогуңда бе-дик дагы чюдэ «Медео» дээр каток бо хүнерде чартыкты турар. Сөөнуң турган эрчи катокту орнуңа ийи чыл дүрү-көмүрү кайгамчык спорт шуду түдүп тургускан. Ол шол кылма-ла долтут.

Бистиң чуртувуста болган дыштыкка сурагыт, Алма-Ата чогуңда бе-дик дагы чюдэ «Медео» дээр каток бо хүнерде чартыкты турар. Сөөнуң турган эрчи катокту орнуңа ийи чыл дүрү-көмүрү кайгамчык спорт шуду түдүп тургускан. Ол шол кылма-ла долтут.

ЭРЕС-ДИДИМ ШЫЛАГАРАЛ ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МАГАРАМБЕНТ. (Дөгестан АССР, СЭТА-ның көрр). «Ма-гарамбенский союзтун ажилын, 17 харага Айша Хаспалатоваң дидим шылалар кылганын сурунуң та-нык чоңу чыгаалжып турар. Дун ордуунда кожалында бажыңга өрү кыя бээр, бажыңда хөргөжөн кийимди ду-ба дилгезиң кийимди дилгезиң берсе. Аңа дууларга өдө, та-ныкты мурап ол кыс ханан чөп берсе. Не өң дөдөр урууң удурун алган. Илчаникче доладан чалбыштаады берсе бажыңга оң база өрт чы уруу артып калган. Айша бодамайың-да, бажың дашында чабалга үгөсө, өрттөкөн бажыңны ийги калдың соңга дамчыгар кире берсе. Чалбыштаалар эргиде үдүр чөргө берсе, баштай алды, тарык бир ооду үндө берсе, оң ондык-чы оо орууну-база катан эргезе, артан уруулар элесе.

МАГАРАМБЕНТ. (Дөгестан АССР, СЭТА-ның көрр). «Ма-гарамбенский союзтун ажилын, 17 харага Айша Хаспалатоваң дидим шылалар кылганын сурунуң та-нык чоңу чыгаалжып турар. Дун ордуунда кожалында бажыңга өрү кыя бээр, бажыңда хөргөжөн кийимди ду-ба дилгезиң кийимди дилгезиң берсе. Аңа дууларга өдө, та-ныкты мурап ол кыс ханан чөп берсе. Не өң дөдөр урууң удурун алган. Илчаникче доладан чалбыштаады берсе бажыңга оң база өрт чы уруу артып калган. Айша бодамайың-да, бажың дашында чабалга үгөсө, өрттөкөн бажыңны ийги калдың соңга дамчыгар кире берсе. Чалбыштаалар эргиде үдүр чөргө берсе, баштай алды, тарык бир ооду үндө берсе, оң ондык-чы оо орууну-база катан эргезе, артан уруулар элесе.

МАГАРАМБЕНТ. (Дөгестан АССР, СЭТА-ның көрр). «Ма-гарамбенский союзтун ажилын, 17 харага Айша Хаспалатоваң дидим шылалар кылганын сурунуң та-нык чоңу чыгаалжып турар. Дун ордуунда кожалында бажыңга өрү кыя бээр, бажыңда хөргөжөн кийимди ду-ба дилгезиң кийимди дилгезиң берсе. Аңа дууларга өдө, та-ныкты мурап ол кыс ханан чөп берсе. Не өң дөдөр урууң удурун алган. Илчаникче доладан чалбыштаады берсе бажыңга оң база өрт чы уруу артып калган. Айша бодамайың-да, бажың дашында чабалга үгөсө, өрттөкөн бажыңны ийги калдың соңга дамчыгар кире берсе. Чалбыштаалар эргиде үдүр чөргө берсе, баштай алды, тарык бир ооду үндө берсе, оң ондык-чы оо орууну-база катан эргезе, артан уруулар элесе.